

729G78 Artificiell intelligens

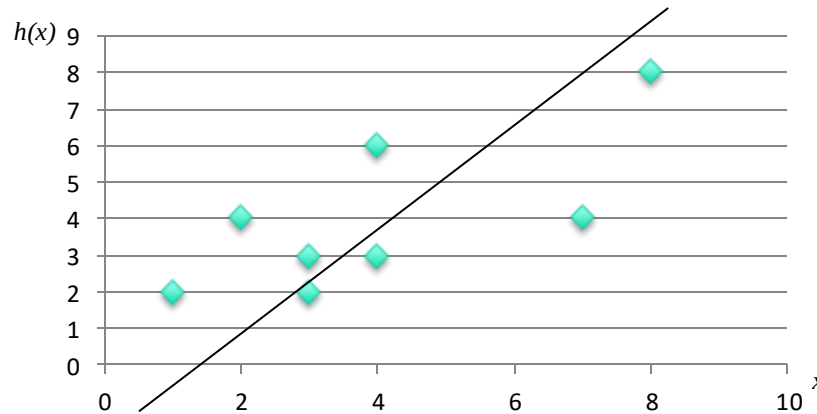
Maskininläring – Neurala nät

Robin Keskisärkkä

HCS/IDA

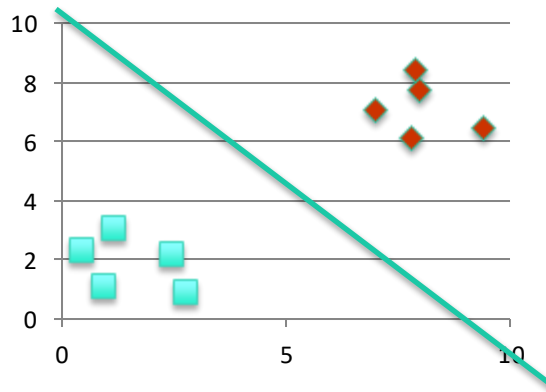
Linjär regression

- Hitta den linje som bäst beskriver en datamängd
 - Modellantagande: sambandet kan beskrivas med en rät linje
- $h(x) = w_1x + w_0$ där w_1 anger lutningen och w_0 förskjutningen från origo
- Jämför avvikelserna mot linjen i varje punkt och minimera felet

Binär klassificering

- Avgöra vilken klass ett element tillhör:
Dra en rät linje som på bästa sätt delar exemplen

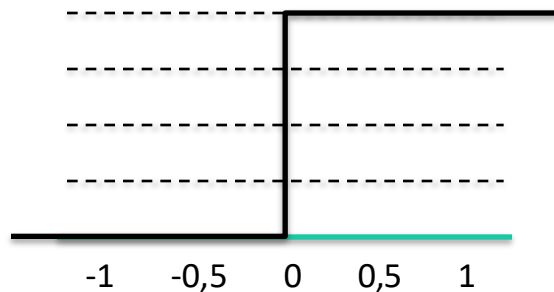
- Kombinerar (multipel) linjär regression med en tröskelfunktion $f(x)$

$$h(x) = f(w_1x + w_0)$$

$$h(\mathbf{x}) = f(\mathbf{w}^T \mathbf{x})$$

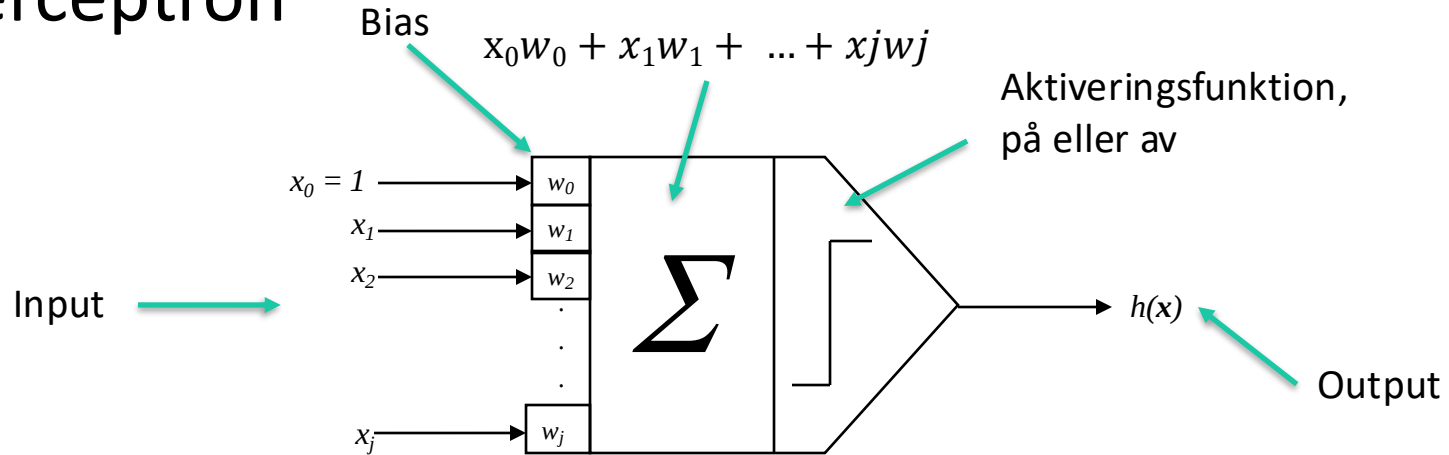
Tröskelfunktion

- T.ex. $f(x) = \begin{cases} 1 & \text{om } x \geq 0 \\ 0 & \text{annars} \end{cases}$
dvs $f(x) = 1$ om x positiv

- Perceptroninlärning

Perceptron

$$h(\mathbf{x}) = f\left(\sum_{i=0}^j w_i x_i\right)$$

$$f(x) = \begin{cases} 1 & \text{om } x \geq 0 \\ 0 & \text{annars} \end{cases}$$

$$h(\mathbf{x}) = f(\mathbf{w}^T \mathbf{x})$$

Parametervektor Särdragsvektor

Repetition, parameteruppdatering

Uppdatera värdena på w_0 och w_1 i $h(x) = w_1x + w_0$ så att L_2 -felfunktionen minskas.

Inlärningsparametern η (eta) och lutningen avgör hur snabbt vi uppdaterar w_1

$$w_0 = w_0 + \eta \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N (t_i - h(x_i))$$

$$w_1 = w_1 + \eta \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N x_i (t_i - h(x_i))$$

En mer kompakt notation med vektorer:

$$\mathbf{w} = \mathbf{w} + \eta (\mathbf{t} - h(\mathbf{x})) \mathbf{x}$$

Partiella derivatan av felfunktionen. Det är lutningen på felfunktionen som avgör hur vi justerar vikterna.

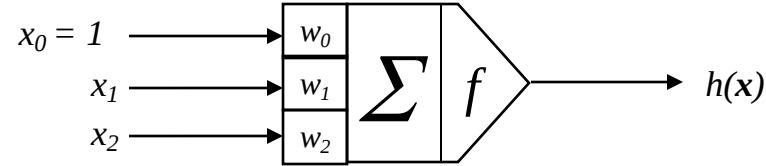
Perceptroninläring

- Utdata $h(\mathbf{x}) = f(\mathbf{w}^T \mathbf{x})$
- För varje särdragsvektor, $\mathbf{x}$, och målvärde, t , i träningsmängden med inlärningsparametern η
 1. Beräkna aktiveringen $h(\mathbf{x})$
 2. Uppdatera parametervektorn: $\mathbf{w} = \mathbf{w} + \eta(t - h(\mathbf{x}))\mathbf{x}$
- Upprepa 1–2 tills felet är tillräckligt litet

Exempel

Träningsdata

x_1	x_2	t
1,0	1,0	1
9,4	6,4	-1
2,5	2,1	1
8,0	7,7	-1
0,5	2,2	1
7,9	8,4	-1
7,0	7,0	-1
2,8	0,8	1
1,2	3,0	1
7,8	6,1	-1

$$h(\mathbf{x}) = f(\mathbf{w}^T \mathbf{x})$$

$$f(x) = \begin{cases} 1 & \text{om } x \geq 0 \\ -1 & \text{om } x < 0 \end{cases}$$

Antag att vi startar med vikterna:

$$w_0 = -0,6, w_1 = 0,75, w_2 = 0,5$$

$$x_0 = 1$$

Första input ger då:

$$h(\mathbf{x}) = f(-0,6 + 1,0 \cdot 0,75 + 1,0 \cdot 0,5) = 1$$

Felet blir $1 - 1 = 0$ så ingen uppdatering av vikterna sker

$$h(\mathbf{x}) = f(x_0w_0 + x_1w_1 + x_2w_2)$$

$$\eta = 0,2$$

$$\mathbf{w} = \mathbf{w} + \eta(\mathbf{t} - h(\mathbf{x}))\mathbf{x}$$

Exempel

T	x_1	x_2	w_0	w_1	w_2	t	$h(x)$	Fel
T_1	1,0	1,0	-0,6	0,75	0,5	1	1	0
T_2	9,4	6,4	-0,6	0,75	0,5	-1	1	-2
T_3								

$$w_0 = w_0 + \eta \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N (t_i - h(x_i))$$

$$w_1 = w_1 + \eta \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N x_i(t_i - h(x_i))$$

$$w_2 = w_2 + \eta \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N x_i(t_i - h(x_i))$$

$$h(\mathbf{x}) = f(1 * (-0,6) + 9,4 * 0,75 + 6,4 * 0,5) = f(9,65) = 1$$

$$h(\mathbf{x}) = f(x_0w_0 + x_1w_1 + x_2w_2)$$

$$\eta = 0,2$$

$$\mathbf{w} = \mathbf{w} + \eta(\mathbf{t} - h(\mathbf{x}))\mathbf{x}$$

Exempel

T	x_1	x_2	w_0	w_1	w_2	t	$h(x)$	Fel
T_1	1,0	1,0	-0,6	0,75	0,5	1	1	0
T_2	9,4	6,4	-0,6	0,75	0,5	-1	1	-2
T_3			-1	-3,01	-2,06			
$w_0 = w_0 + \eta * (-2) = -0,6 + 0,2 * (-2) = -1$ $w_1 = w_1 + \eta * x_1(-2) = 0,75 + 0,2 * 9,4(-2) = -3,01$ $w_2 = w_2 + \eta * x_2(-2) = 0,5 + 0,2 * 0,64(-2) = -2,06$								

$$w_0 = w_0 + \eta \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N (t_i - h(x_i))$$

$$w_1 = w_1 + \eta \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N x_i(t_i - h(x_i))$$

$$w_2 = w_2 + \eta \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N x_i(t_i - h(x_i))$$

$$h(\mathbf{x}) = f(x_0w_0 + x_1w_1 + x_2w_2)$$

$$\eta = 0,2$$

$$\mathbf{w} = \mathbf{w} + \eta(\mathbf{t} - h(\mathbf{x}))\mathbf{x}$$

Exempel

T	x_1	x_2	w_0	w_1	w_2	t	$h(x)$	Fel
T_1	1,0	1,0	-0,6	0,75	0,5	1	1	0
T_2	9,4	6,4	-0,6	0,75	0,5	-1	1	-2
T_3	2,5	2,1	-1	-3,01	-2,06	1	-1	2
T_4	8	7,7	-0,6	-2,01	-1,22	-1	-1	0
T_5	0,5	2,2	-0,6	-2,01	-1,22	1	-1	2
T_6	7,9	8,4	-0,2	-1,81	-0,34	-1	-1	0
T_7	7	7	-0,2	-1,81	-0,34	-1	-1	0
T_8	2,8	0,8	-0,2	-1,81	-0,34	1	-1	2
T_9	1,2	3	0,2	-0,69	-0,02	1	-1	2
T_{10}	7,8	6,1	0,6	-0,21	1,18	-1	1	-2

$$w_0 = w_0 + \eta \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N (t_i - h(x_i))$$

$$w_1 = w_1 + \eta \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N x_i(t_i - h(x_i))$$

$$w_2 = w_2 + \eta \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N x_i(t_i - h(x_i))$$

Resultat, exempel

Efter 500 iterationer med samma träningsmängd konvergerar vikterna

$$w_0 = 10,9, w_1 = -1,3, w_2 = -1,1$$

Vi får en beslutslinje om vi sätter $h(x)=0$, dvs

$$0 = 10,9 - 1,3x_1 - 1,1x_2$$

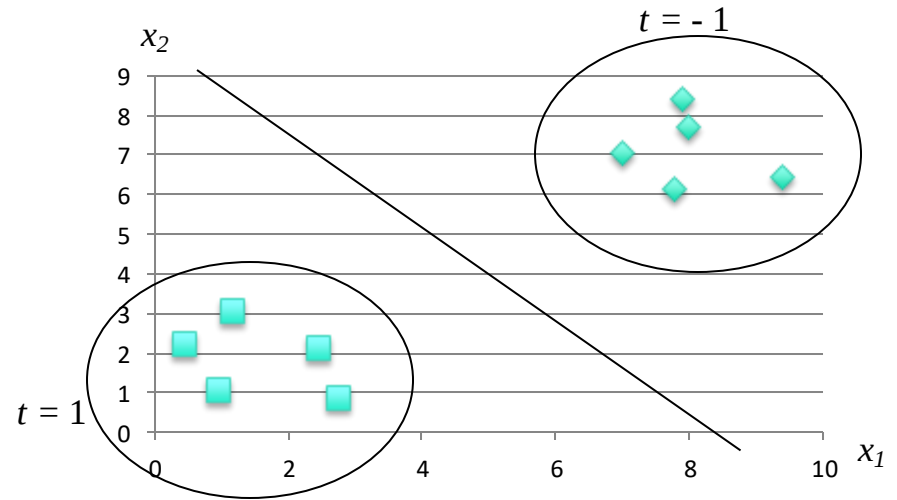
dvs

$$x_1 = -0,85x_2 + 8,38$$

Ex.

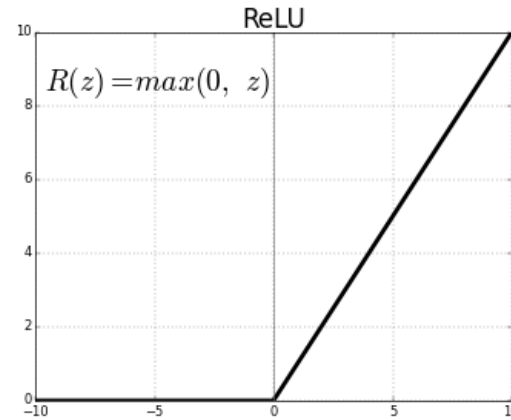
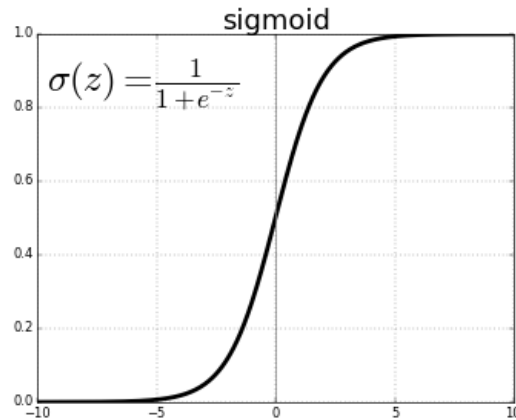
$$x_2 = 9 \text{ ger } x_1 = 0,73$$

$$x_2 = 0 \text{ ger } x_1 = 8,4$$

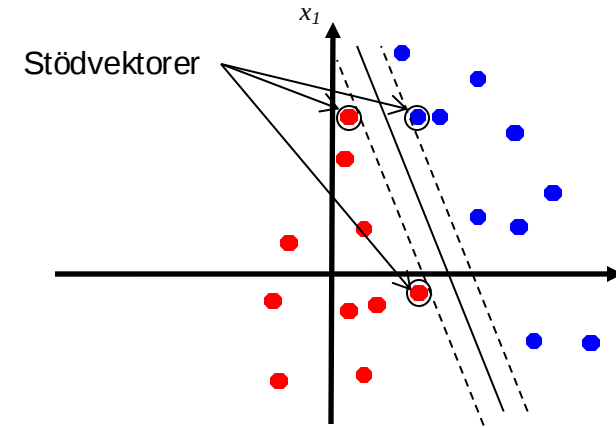
Andra aktiveringsfunktioner

Den vi använt ger oberäkneligt inlärningsbeteende och kan inte deriveras. Alternativ?

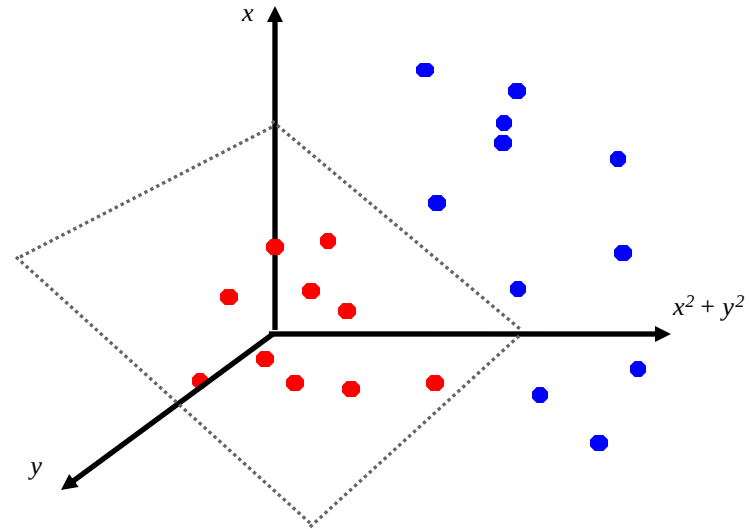
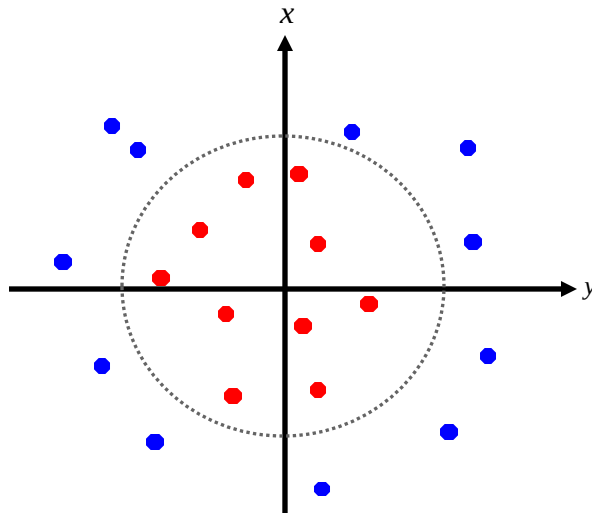
Support Vector Machines (SVM)

- Vanlig klassificeringsmetod med många färdiga bibliotek att använda
- Väljer att separera för att få bästa möjliga generalisering
 - Linjär regression väljer utifrån alla punkter medan SVM identifierar några punkter som viktigare än andra, stödvektorer
 - Väljer linjen som maximerar avståndet till alla dessa

SVM

- Ibland går det inte att dela linjärt men man kan ibland transformera till högre dimension där det är möjligt
- Ex. mappa om data med formen $[x, y]$ till $[x, y, x^2 + y^2]$

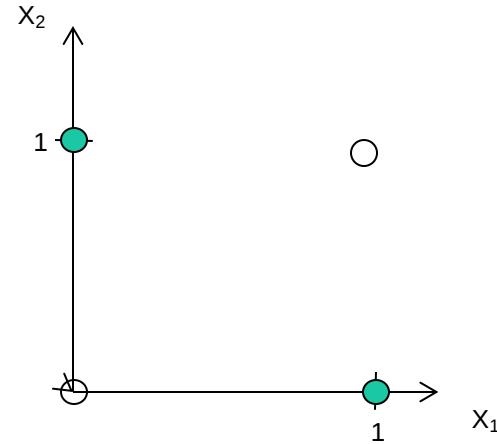
Kerneltricket

- Ex. Beräkna produkten av vektorer en högre dimension:
 - (a, b) till $(a, b, a^2 + b^2)$
 (c, d) till $(c, d, c^2 + d^2)$
Kostsamt att beräkna för alla datapunkter!
 - Produkten utskrivet: $(a, b, a^2 + b^2) \cdot (c, d, c^2 + d^2) = ac + bd + (a^2 + b^2)(c^2 + d^2)$
- Med en kernelfunktion, $K(\mathbf{x}, \mathbf{y})$, kan vi göra beräkningen effektivt:
 - $K((a, b), (c, d)) = ac + bd + (a^2 + b^2)(c^2 + d^2)$
 - Kernelfunktionen kan räknas ut direkt, utan att transformera data först

Linjärt separerbara problem

- Booleska funktionerna OCH och ELLER linjärt separerbara
- Exklusivt ELLER (XOR)

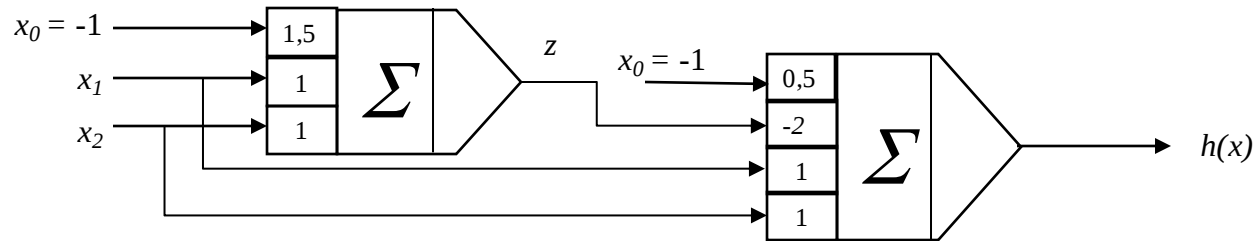
x_1	x_2	y
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

- Finns ingen linje som separerar
- Problem för perceptroner

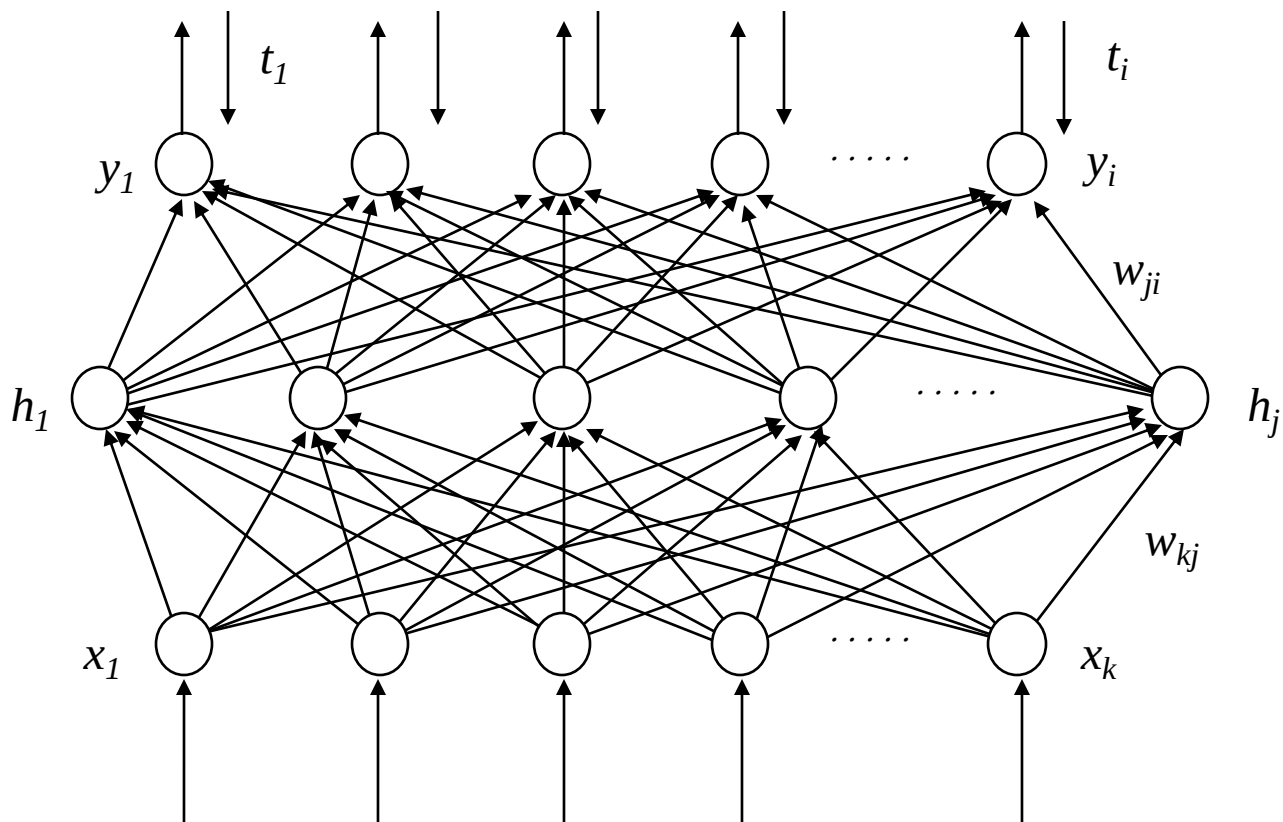
Neurala nät

XOR

x_1	x_2	t	$z = -1,5 + x_1 + x_2$	$h(x) = -0,5 - 2z + x_1 + x_2$
0	0	0	$-1,5 + 0 + 0 = -1,5 \rightarrow 0$	$-0,5 - 0 + 0 + 0 = -0,5 \rightarrow 0$
0	1	1	$-1,5 + 0 + 1 = -0,5 \rightarrow 0$	$-0,5 + 0 + 0 + 1 = 0,5 \rightarrow 1$
1	0	1	$-1,5 + 1 + 0 = -0,5 \rightarrow 0$	$-0,5 + 0 + 1 + 0 = 0,5 \rightarrow 1$
1	1	0	$-1,5 + 1 + 1 = 0,5 \rightarrow 1$	$-0,5 - 2 + 1 + 1 = -0,5 \rightarrow 0$

Nätverk

Neurala nät

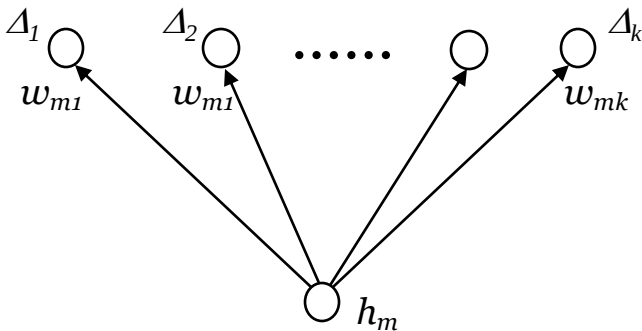
- Inläarning
 - Problem att räkna ut felet för mellanlagret
 - Finns ingen metod som garanterar optimalitet
 - Gradient backpropagation vanlig metod
 - Undvika överinläring
- Nätverkstopologin
 - Hur många dolda lager och hur många noder i varje lager
- Aktiveringsfunktion
 - Sigmoid, tanh, ReLU,
 - Olika funktioner i olika lager

Gradient backpropagation

- Viktuppdatering för utdatalagret, y
 - Samma som för perceptronen med utdata från dolda lagret, h , som indata
$$\mathbf{w} = \mathbf{w} + \eta(\mathbf{t} - \mathbf{y})(1 - \mathbf{y})\mathbf{y}\mathbf{h}$$
- Felet från noder i dolda lagret antas bero av det fel som noden givit upphov till i lagret efter. Kalla det $\Delta = (\mathbf{t} - \mathbf{y})(1 - \mathbf{y})\mathbf{y}$

$$E \propto \mathbf{w}_m^T \Delta = \sum_{i=1}^k w_{mi} \Delta_i$$

Proportionellt mot

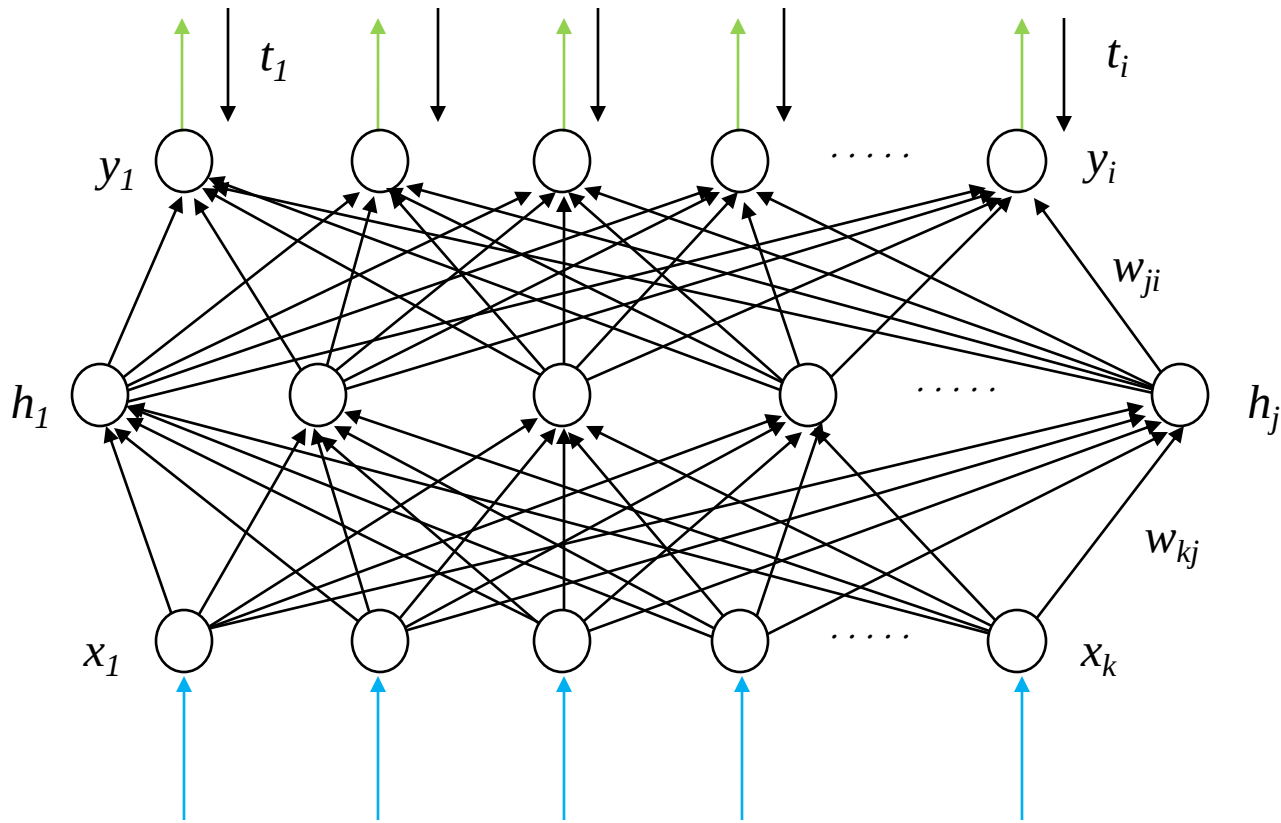

The diagram illustrates a hidden node h_m at the bottom, which is connected to a set of output nodes $\Delta_1, \Delta_2, \dots, \Delta_k$ at the top. Arrows point from h_m to each output node. The weights for these connections are labeled $w_{m1}, w_{m1}, \dots, w_{mk}$ (note the repetition of w_{m1} in the original image).

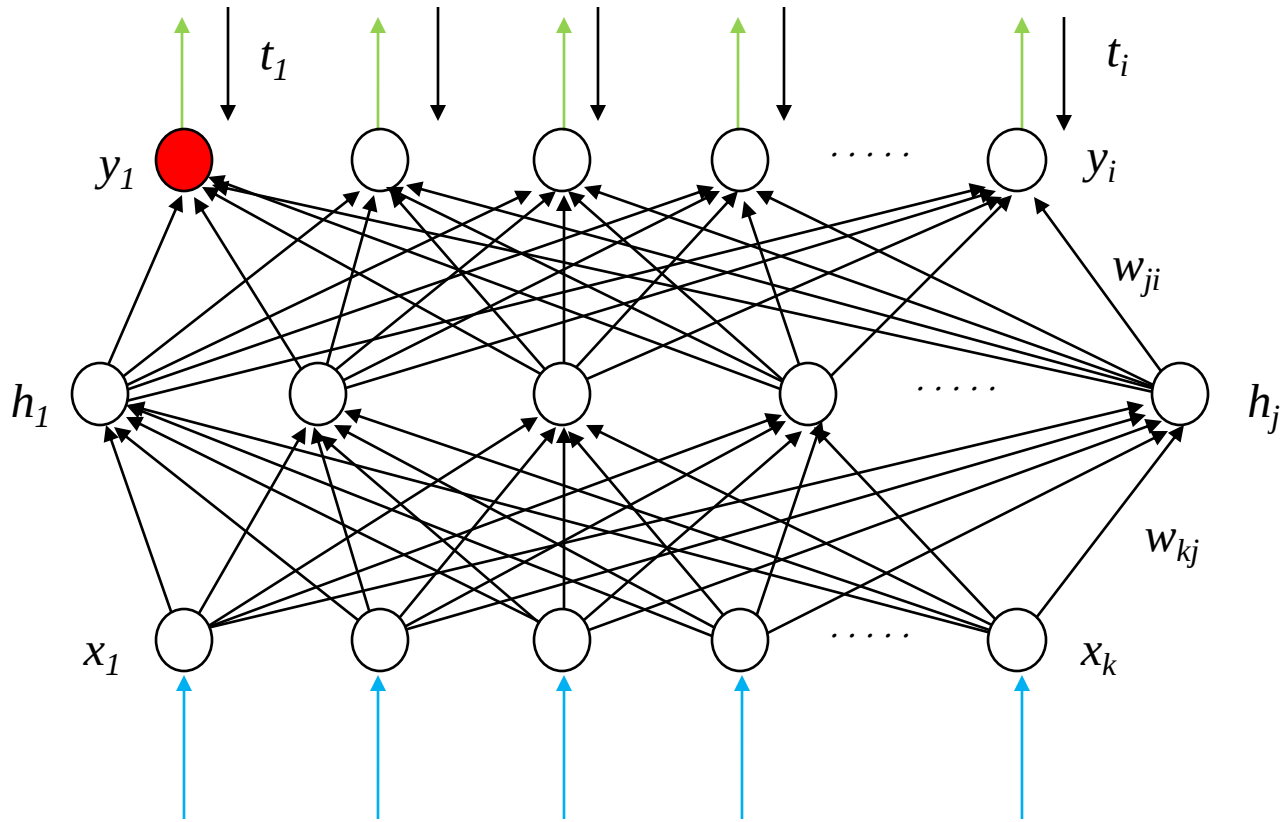
Gradient backpropagation

1. Initialisera vikterna slumpmässigt
2. Upprepa tills resultatet tillfredställande:
 - Applicera en indatavektor $\mathbf{x}$ (förväntat resultat $\mathbf{t}$)
 - Aktivera nätverket, ger utdata $\mathbf{y}$
 - Räkna ut felet för utdatalagret i förhållande till guldstandard: $\Delta_i = (t_i - y_i)(1 - y_i)y_i$
 - Uppdatera vikterna i utdatalagret: $w_{ji} = w_{ji} + \eta \Delta_i h_j$
 - Räkna ut felet för dolda lagret: $\Delta_j = \sum_i (w_{ij} \Delta_i)(1 - h_j)h_j$
 - Uppdatera vikterna i dolda lagret: $w_{kj} = w_{kj} + \eta \Delta_j x_k$

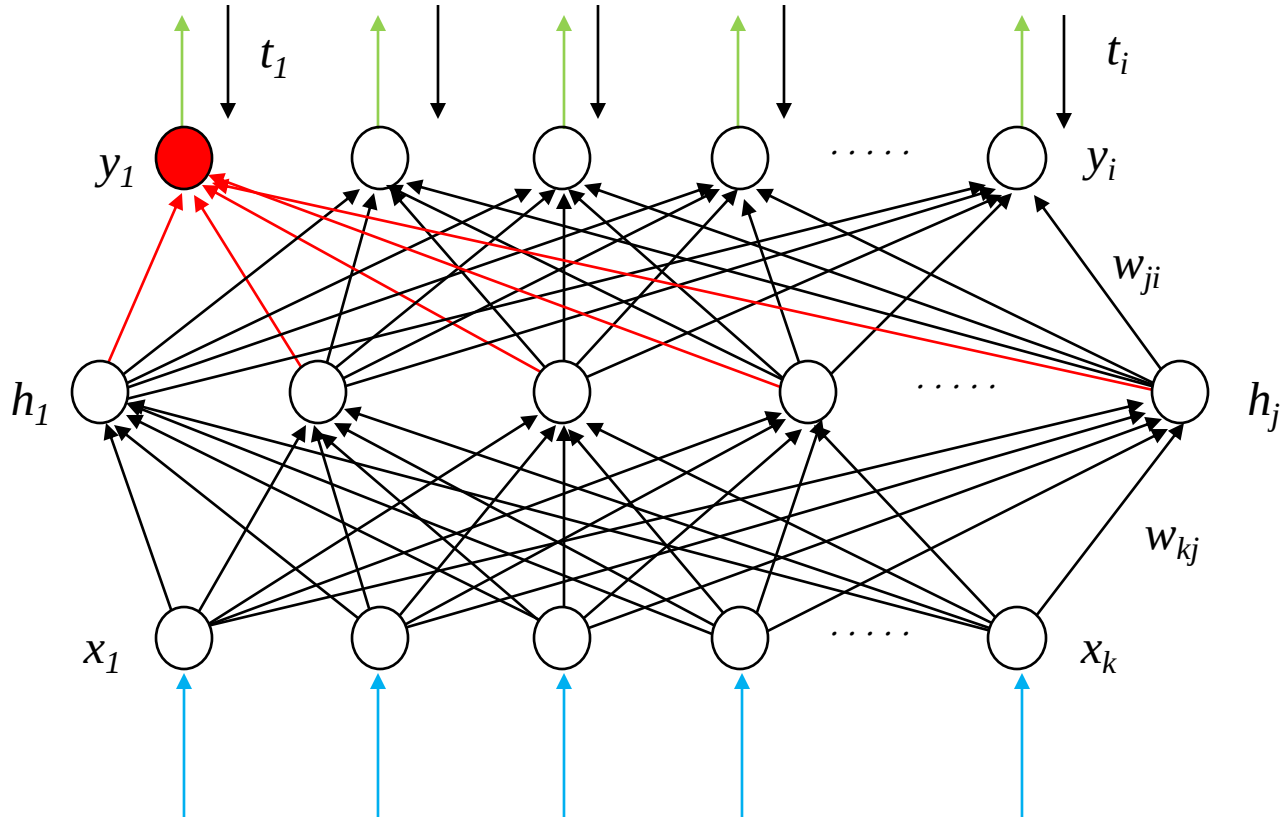
Två sista stegen upprepas om flera lager

Beräkna felet för y_i : $\Delta_i = (t_i - y_i)(1 - y_i)y_i$

Beräkna felet för y_i : $\Delta_i = (t_i - y_i)(1 - y_i)y_i$
Uppdatera vikterna mot y_i : $w_{ji} = w_{ji} + \eta \Delta_i h_j$

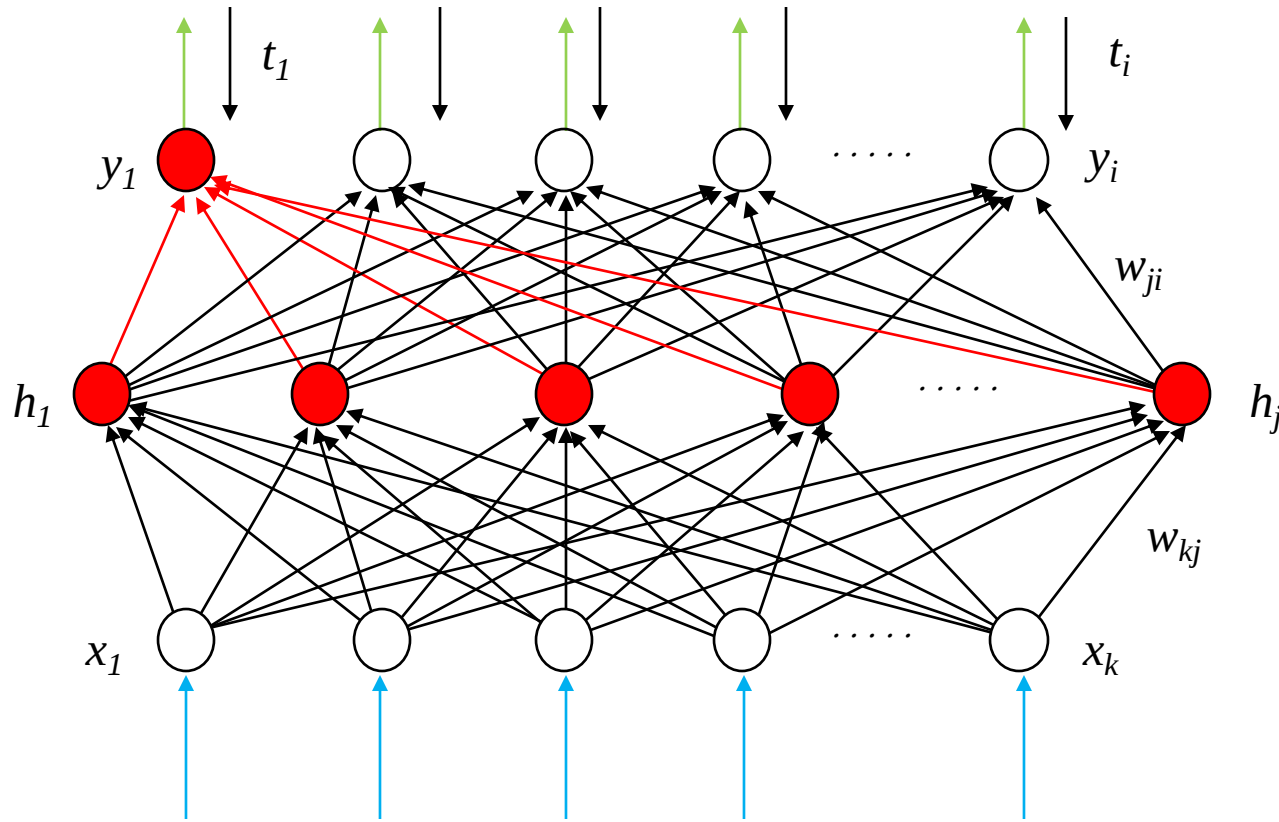

Beräkna felet för y_i : $\Delta_i = (t_i - y_i)(1 - y_i)y_i$

Uppdatera vikterna mot y_i : $w_{ji} = w_{ji} + \eta \Delta_i h_j$

Räkna ut felet för dolda lagret: $\Delta_j = \sum_i (w_{ij} \Delta_i)(1 - h_j)h_j$

Felet är proportionerligt mot felet i utdatalagret

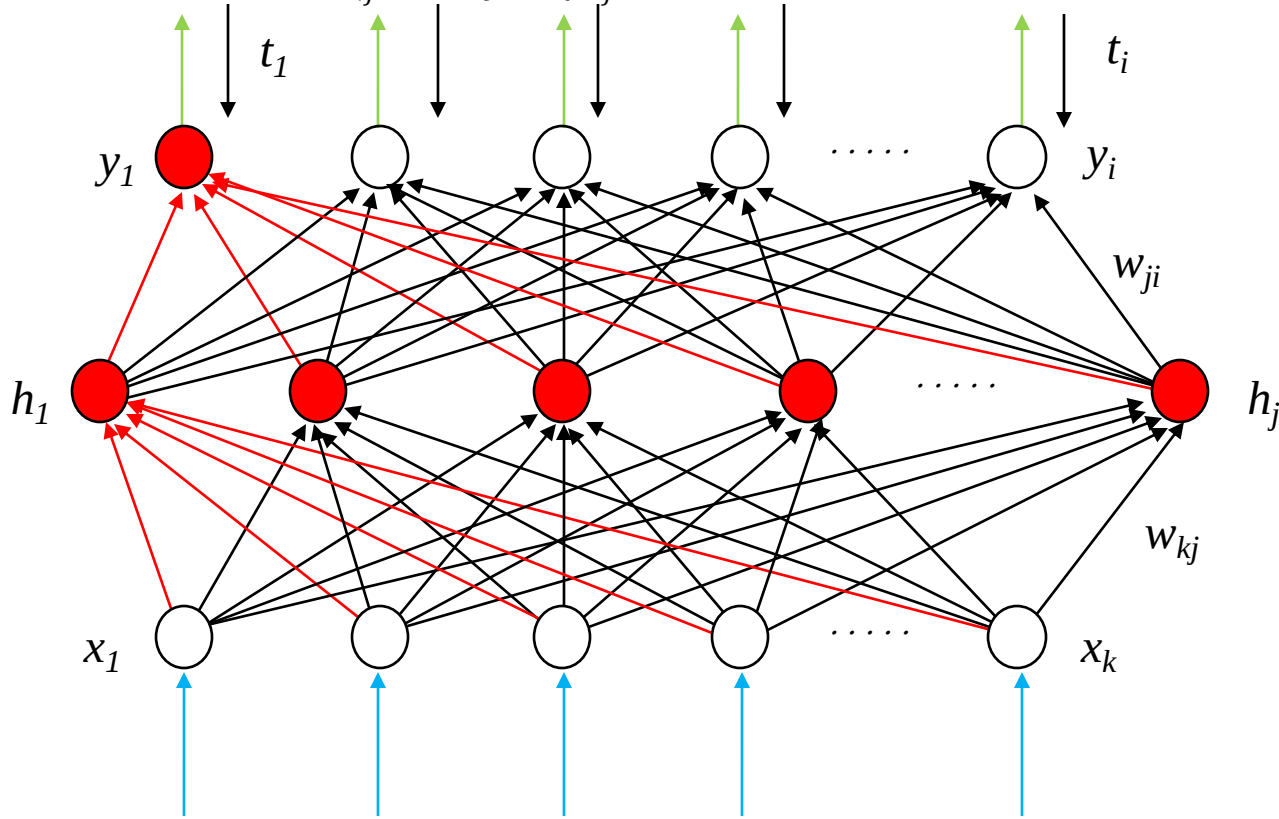

Beräkna felet för y_i : $\Delta_i = (t_i - y_i)(1 - y_i)y_i$

Uppdatera vikterna mot y_i : $w_{ji} = w_{ji} + \eta \Delta_i h_j$

Räkna ut felet för dolda lagret: $\Delta_j = \sum_i (w_{ij} \Delta_i)(1 - h_j)h_j$

Uppdatera vikterna i dolda lagret: $w_{kj} = w_{kj} + \eta \Delta_j x_k$

Indatalagret

- Bestämma hur indata kodas
 - 0, 1, -1, ...
 - Numeriska värden, skalade, logaritmerade
 - Binära vektorer (*one-hot encoding*)
 - Kategoridata
 - En indatabit för varje alternativ
 - Ex. färger (röd, grön, orange, blå)
 - Röd: [1, 0, 0, 0]

Utdatalagret

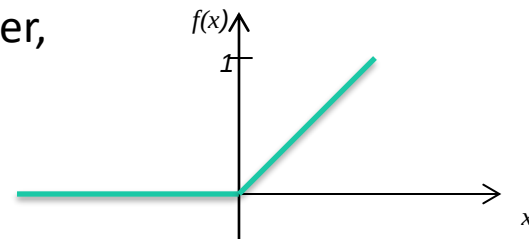
- Snarlikt indata, ofta *one-hot encoding*
 - Restaurangexemplet en utnod {Ja/Nej}
 - Väder med fyra värden {Regn, Sol, Snö, Moln} har fyra utnoder (bit)
- Inte binära utdata utan ”sannolikheter”
 - En utnod: ofta sigmoid-funktionen
 - Flera utdatanoder, d , ofta softmax

$$\text{softmax}(\mathbf{in})_k = \frac{e^{in_k}}{\sum_{k'=1}^d e^{in_{k'}}}$$

ger utdata för nod k med indata $\mathbf{in} = (in_1, in_2, \dots, in_d)$

Fler dolda lager (hidden layers)

- Varje lager kan ha en representation av indata
 - Hörn, kanter, ögon, ansikten etc. (men i verkligheten vet vi inte!)
- Oklart hur man väljer antal
 - För komplexa problem ofta bättre med djupa, smala nätverk än grunda breda
- Djupa nät
 - Gradienten blir väldigt liten, ger liten, eller ingen viktuppdatering
 - Andra aktiveringsfunktioner med starkare gradienter, vanligt med ReLU

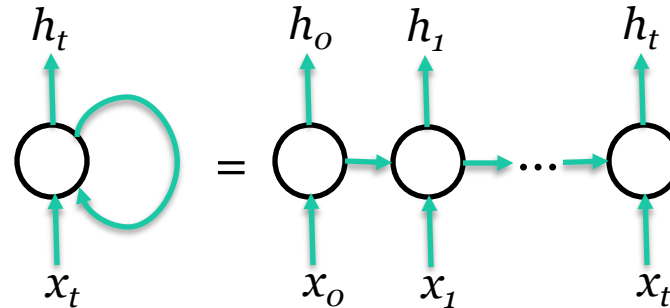
Träning av nätverk

Nätverket påverkas av:

- Antal lager
- Antal noder i dolda lagren
- Aktiveringsfunktioner
- Antal epoker
- Inlärningsparametern
- Felkvoten

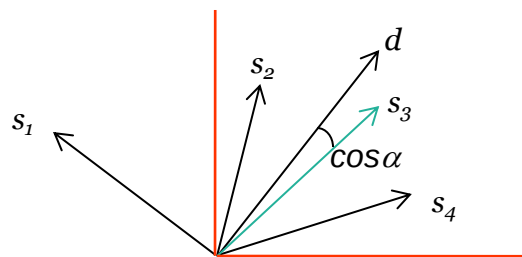
Förbättringar

- Regularisering
 - Ex. för bilddata rotera, skala, ändra kontrast etc.
- Dropouts
 - Slå ut slumpvisa delar av nätet under träningen. Kan förhindra att nätet blir överkänsligt för egenheter hos datamängden.
- Återkoppla näten
 - RNN, LSTM

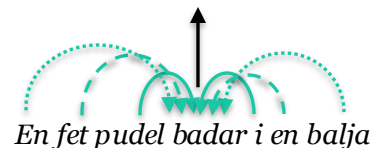
Vektorrumsmodeller

- Tekniker som reducerar den lingvistiska variationen och fångar semantiskt relaterade begrepp
- Ord representeras som vektorer (*word embeddings*)
- Meningar fås genom att addera ordvektorer, dokument genom att addera meningsvektorer
- Likhet mellan meningar och dokument mäts som närhet i vektorrummet

Distribuerad semantik

- Ett ords betydelse beror på hur det används i kontext
- Varje ord representeras som en vektor
 - Några hundra dimensioner
 - Träningskorpus, några miljoner ord
- Exempel, random indexing

Han bet hunden.

1. Tilldela en gles slumpvektor till varje ord

<i>Han</i>	[0 -1 0 1 0 -1 0 0 0 1]
<i>bet</i>	[0 0 0 0 0 1 1 -1 -1 0]
<i>hunden</i>	[-1 0 1 0 0 1 0 -1 0 0]

2. Varje gång ett ord förekommer i texten, addera kontextvektor i ett fönster runt ordet
bet: $[0\ 0\ 0\ 0\ 0\ 1\ 1\ -1\ -1\ 0] + [0\ -1\ 0\ 1\ 0\ -1\ 0\ 0\ 0\ 1] + [-1\ 0\ 1\ 0\ 0\ 1\ 0\ -1\ 0\ 0] =$
 $[-1\ -1\ 1\ 1\ 0\ 1\ 1\ -2\ -1\ 1]$

- Träningskorporar på miljontals ord, och mer

Mot GPT - BERT

- Kontextberoende vektorer
 - Mer än en ordvektor för varje ord
 - Delar av ord (subwords)
- Modell
 - Transformer
 - 340 miljoner parametrar (vikter)
 - Tränad på
 - Bokkorpus (800 miljoner ord)
 - Wikipedia (2,500 miljoner ord)
 - Meningar som indata
 - Ord maskerade under träningen
 - Gissa nästa mening

- Kan anpassas (fine-tuned)
 - T.ex. abstraktiv sammanfattning
- Kan analyseras
 - Probing
- Google, 2018

KB tillgängliggör kraftfulla modeller för språkförståelse

4 februari 2020
@Korplingen_KB

I dag publicerar KB tre svenska språkmodeller baserade på Googles "BERT" (Bidirectional Encoder Representations from Transformers). De första testerna visar att KB:s modeller överträffar Googles flerspråkiga modell.

GPT-3

- Distribuerad semantik
- Kontextberoende ordvektorer
- Transformer
 - 175 miljarder parametrar
- Ingen fine-tuning
- Gissar vilket som är det mest sannolika nästa ordet
 - Prompting
- OpenAI, 2020
 - DALL-E

Träningsdata

- 45 TB
 - Common Crawl (410 miljarder ord)
 - 8 års samlade webldata
 - WebText2, text från Reddit webbsidor(19 miljarder)
 - Internet bokkorpus (67 miljarder)
 - Wikipedia (3 miljarder)
- Effektåtgång
 - Runt 1,000GWh

Input Prompt:

Recite the first law of robotics

Output:

Sammanfattning

- Agent som lär sig
 - Typer av återkoppling: övervakad, oövervakad, förstärkt inlärning
- Beslutsträdsinlärning
 - Val av attribut, informationsmått, entropi
- Linjär regression
 - Felfunktioner
 - Gradientsökning
- Grundläggande begrepp
 - Träningsdata, valideringsdata, testdata, träningsfel, generaliseringsfel
- Vektorer, vektoroperationer, matriser, skalärprodukt
- Multipel linjär regression
- Klassificering
 - Perceptroner
 - Inlärning av perceptroner
 - Gradientsökning
 - SVM
- Neurala nät
 - Nätverk av perceptroner
 - Gradient backpropagation